

Data przesłania artykułu: 30.12.2025
Data przyjęcia artykułu do druku: 30.12.2025
DOI: <https://doi.org/10.12775/AKZ.2025.014>

PIOTR FRĄCOWIAK

(Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego)
piotr.frackowiak@usz.edu.pl
ORCID ID: 0009-0002-1002-7592

KATARZYNA JAWORSKA

(Uniwersytet Szczeciński)
katarzyna.jaworska@usz.edu.pl
ORCID ID: 0000-0001-6696-3078

ARCHIWUM: MOJA HISTORIA

Szczecin, 11 grudnia 2025 r.

W dniu 11 XII 2025 r. w siedzibie Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego odbyło się seminarium naukowe pt. „Archiwum: moja historia”. Seminarium zostało zorganizowane przez Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego i koło naukowe „Law and Literature” działające na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego pod opieką naukową dr hab. Katarzyny Jaworskiej. Wydarzenie relacjonowały media Uniwersytetu Szczecińskiego: Uniwizja i Radio NiUS¹. Seminarium udało się zorganizować dzięki wsparciu Pani Prorektor prof. Katarzyny Kotarskiej. Idea spotkania zrodziła się ze studenckiej pasji do historii lokalnej i genealogii, chęci pogłębiania wiedzy na temat archiwistyki i badań genealogicznych oraz próby przywrócenia pamięci o przodkach, którzy przybyli do Szczecina tuż po wojnie i tworzyli to miasto. Inicjatywa naukowa idealnie wpisała się w obchody 80-lecia „polskiego Szczecina”, które przypadły na 2025 rok. Była także okazją do dyskusji

¹ Beśka, „Seminarium naukowe”.

na temat tzw. Ziem Odzyskanych, który ostatnio budzi żywe zainteresowanie naukowe. Wreszcie celem seminarium była popularyzacja wiedzy dotyczącej archiwum: ram instytucjonalnych, regulacji prawnych i zasad pozyskiwania dokumentów do badań własnych.

W wydarzeniu wzięli udział zarówno eksperci zajmujący się archiwistyką, genealogią i historią, jak i studenci zrzeszeni we wspomnianej organizacji. Prezentacji wysłuchali także zaproszeni goście i pracownicy Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego. Otwarcie seminarium nastąpiło w sali konferencyjnej siedziby Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego. Zgromadzonych prelegentów i gości przywitał Dyrektor Archiwum Piotr Frąckowiak. Głos zabrala także opiekun naukowa koła „Law and Literature” Katarzyna Jaworska. Seminarium otworzył Piotr Frąckowiak, który w wystąpieniu pt. „Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego w świetle polskiego prawa” przedstawił polskie regulacje prawne dotyczące dostępu do dokumentów. Zwrócił uwagę na zasady pozyskiwania dokumentów i wyzwania proceduralne temu towarzyszące. Hasłem przewodnim wystąpienia było Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego i tej instytucji prelegent poświęcił najwięcej uwagi. Następnie głos zabrał Michał Gierke z Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Prelekcja pt. „Humanistyka cyfrowa a warsztat genealoga” stanowiła przegląd najważniejszych narzędzi cyfrowych służących do badania genealogii. Wiedza praktyczna przekazana w tej prezentacji ułatwia poszukiwanie i gromadzenie informacji na temat własnych rodzin. Taka też była między innymi idea wystąpienia i całego seminarium: wskazać studentom, jak badać historię przodków, korzystając z dobrodziejstwa nowych technologii i zasobów internetowych. Sesję ekspercką zwieńczyła prezentacja Grzegorza Szymajdy z Muzeum Narodowego w Poznaniu pt. „Jak odkrywano tzw. polski Dziki Zachód. Ekspatrianci na tzw. Ziemiach Odzyskanych”. Tłem do dyskusji na temat historii i genealogii tzw. Ziem Odzyskanych była historia rodziny prelegenta opatrzona zdjęciami z domowego archiwum. Opowieść wzbogacona była mapami ukazującymi podróże rodziny prelegenta na Ziemię Północne i Zachodnie, a także liczne zdjęcia oraz dokumenty.

Druga część seminarium obejmowała prezentacje studenckie. Wysłuchano aż ośmiu prelekcji. Kamila Sajdak w wystąpieniu pt. „Archiwa w służbie genealogii: źródła, metody i zasady udostępniania dokumentów” kontynuowała wątek genealogii i metod badawczych umożliwiających szukanie własnych korzeni. Dzieje szczecińskiej Filharmonii przedstawiła Wiktoria Ostromiecka w prelekcji „Za głosem muzyki. Między archiwum szczecińskiej filharmonii

a archiwum rodzinnym”. Początki tej ważnej instytucji kulturalnej na mapie miasta zostały opisane na podstawie historii rodzinnej. Jak zmienił się polski Szczecin na przestrzeni lat, na podstawie albumu rodzinnego pokazała kolejna prelegentka Agnieszka Agacka („Szczecin na starej fotografii: o archiwum rodzinnym słów kilka”). Kolejnym głosem w dyskusji na temat archiwum rodzinnego była prezentacja „Szczecin: z archiwum rodzinnego”. O Szczecinie na podstawie wspomnień rodzinnych opowiadał Mieszko Dmytrów. Dawid Kościelny w prelekcji pt. „Szczecin – miasto palimpsest. Wilhelm Meyer-Schwartau, rodzina Quistorpów, bracia Stoewer i ich cienie” przypomniał dzieje przedwojennego Stettina i obecność dawnych śladów w architekturze miejskiej. W trakcie dyskusji pojawił się także wątek tożsamości. Monika Plucińska wywołała to zagadnienie w prezentacji pt. „Jak nie ze Szczecina to skąd. Dojrzewanie i tożsamość w perspektywie animizmu urbanistycznego”. Sprokowało to dyskusję na temat miasta Szczecina: jego kolei po II wojnie i tworzenia zrębów polskiej obecności, zmiennego oblicza miasta, historii i kierunków rozwoju z perspektywy młodych ludzi. Powojenne losy Szczecina to także szukanie nowych kierunków rozwoju kulturowego i budowanie marki miasta jako miejsca otwartego na obcą kulturę, o czym przekonywał Witold Konopka w referacie pt. „Archiwum, ja i kultura celtycka: promocja lokalnych inicjatyw kulturalnych w świetle źródeł stowarzyszeniowych”. Referent wskazał na najważniejsze organizacje, wydarzenia i inicjatywy promujące kulturę celtycką (wiedzę na temat Szkocji i Irlandii) w Szczecinie. Całość seminarium zakończyło wystąpienie Adrianny Melerowicz pt. „Szczecin miastem kotów”, które wprowadziło nieco lżejszy ton. Referat stanowił przegląd najważniejszych kocich bohaterów, którzy wpisali się w kulturę Szczecina. O niektórych, mowa o Gacku, pisała nawet prasa międzynarodowa.

Seminarium „Archiwum: moja historia” było pierwszą taką inicjatywą powstałą dzięki współpracy dwóch instytucji: uczelnianego Archiwum i organizacji studenckiej. Spotkanie stanowi zatem *novum* w skali lokalnej i – mamy nadzieję – w skali ogólnokrajowej. Pomysł świeży, bo nie zebrali się na wspólne obrady naukowe jedynie specjaliści, jak to ma zwykle miejsce na konferencjach naukowych, lecz także młodzież studencka i znawcy praktyki genealogicznej. Dla młodzieży była to okazja do zaprezentowania własnych zainteresowań i dociekań badawczych (często po raz pierwszy) poza salą uniwersytecką. Seminarium miało również walor edukacyjny, wyposażyło bowiem uczestników w wiedzę praktyczną, którą mogą wykorzystać w dalszym rozwoju naukowym na Uniwersytecie lub poza nim, jak i w badaniach archi-

walnych. Cele naukowe, popularyzatorskie i edukacyjne, które stały u zarania tego projektu, udało się w pełni zrealizować. Wierzymy, że zainicjowaliśmy współpracę Archiwum-Studenti i że w przyszłości pojawią się nowe inicjatywy oraz projekty badawcze. Nadzieja ta wybrzmiała podczas zakończenia seminarium przez dyrektora Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego, który podkreślił, że najlepiej nie podsumowywać dotychczasowych, często pierwszych kroków studentów w świecie genealogii, ale spotkać się w niedalekiej przyszłości i omówić postępy w badaniach nad historiami rodzin prelegentów.

■ Bibliografia

Beśka, Miłosz. „Seminarium naukowe: «Archiwum: moja historia»”. *NiUS Radio Uniwersytetu Szczecińskiego*, 11.12.2025. <https://niusradio.usz.edu.pl/audycja/seminarium-naukowe-archiwum-moja-historia/>.